

Гльницька У. В.

*кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології та міжнародних відносин
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9103-3144>*

Пнытська Уліана

*PhD (Political Science), Associate Professor,
Associate Professor at the Department of
Political Science and International Relations
Lviv Polytechnic National University*

ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ СПІЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПЕКОВИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ІНІЦІАТИВ ЧЕРЕЗ СПІВРОБІТНИЦТВО ЄС З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Анотація. У статті досліджено форми, вектори та напрями співробітництва Європейського Союзу з міжнародними організаціями в імplementації Спільної енергетичної політики ЄС та реалізації безпекових енергетичних ініціатив. Проаналізовано механізми покращення енергетичної інфраструктури країн Центральної та Східної Європи, окреслено вектори нормативно-правових стратегій протидії маніпуляціям та енергетичному шантажу Російської федерації. Обґрунтовано необхідність міжнародної і регіональної європейської інтеграції, узгодженості між державами та міжнародними організаціями щодо імplementації основних положень Спільної енергетичної політики Європейського Союзу як умови та фактору розв'язання енергетичних проблем, протидії глобальним та регіональним енергетичним викликам і кризам.

Ключові слова: спільна енергетична політика ЄС, імplementація Спільної енергетичної політики ЄС, енергетична безпека, співробітництво ЄС з міжнародними організаціями, енергетична політика країн ЄС, енергетична інфраструктура.

Вступ та постановка проблеми. У сучасному глобальному та європейському вимірі енергетичні проблеми набувають максимальної актуальності та суспільно-політичної значущості. Здійсненні енергетичної політики Європейського Союзу в умовах сучасних глобалізаційних та геополітичних процесів в європейському регіоні, зумовлено актуалізацією таких проблем як зростаюча залежність ЄС від імпорту енергоносіїв з Російської федерації, обмежена диверсифікація енергоресурсів, високі та нестабільні ціни на енергоносії, зростаючий світовий попит на енергію, ризики у функціонуванні енергетичної безпеки, проблеми в сфері енергоефективності, що пов'язані зі збільшенням частки поновлюваних джерел енергії та необхідністю підвищення прозорості, подальшої інтеграції та взаємозв'язку на енергетичних ринках держав-членів Європейського Союзу. Проблема актуалізується, крім того, ескалацією російсько-української війни, експансіоністською енергетичною зовнішньою політикою Російської федерації, її енергетичним шантажем та погрозами щодо Європейських країн, і, відповідно, необхідністю введення санкцій щодо країни-агресора. Виникнення спільних енергетичних проблем та необхідність реформування енергетичного сектору зумовило формування Спільної енергетичної політики держав-членів ЄС та перехід від реалізації енергетичної політики на рівні окремих держав-членів ЄС до активізації узгодженої співпраці в сфері енергетики (спільно з міжнародними організаціями) та започаткування спільної енергетичної політики на наднаціональному рівні Європейського об'єднання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність теми, наявність глобальних енергетичних викликів зумовила зростання уваги як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників до наукового осмислення проблематики

та пошуку ефективних форм, механізмів міжнародної співпраці в протистоянні сучасним викликам і загрозам в енергетичній сфері, створенні системи енергетичної безпеки та протидії деструктивним погрозам й енергетичному шантажу Російської федерації. Ґрунтовними дослідженнями проблематики є наукові праці Васильєва О.А., Дрозденка В.В., Долішнього Д., Кістерського Л.Л., Бирковича Т.І., Петренка І. Варто відзначити наукову статтю Кобилянської Л.М «Особливості формування спільної енергетичної політики країн Європейського Союзу», у якій висвітлюються особливості формування та реалізації Спільної енергетичної політики ЄС [1, с. 20–21]. Наукове осмислення енергетичних проблем в галузі паливно-енергетичної системи Європейського регіону здійснено дослідником В. Бурлаком, а також українськими дослідниками Михайловим В., Лепіговим Г. та Гулієм В.. Науковими дискурсами щодо імplementації Спільної енергетичної політики ЄС є стаття Ішкова С.В. «Особливості сучасного етапу еволюції та основні напрями енергетичної політики Європейського Союзу» [2, с. 207], а також стаття Бирковича Т.І. «Особливості формування енергетичних кластерів: зарубіжний та вітчизняний досвід», де досліджуються питання реалізації енергетичних ініціатив ЄС [3, с. 96]. Вагомим науковим дослідженням Спільної енергетичної політики ЄС крізь призму енергетичних протиріч на міжнародному енергетичному ринку є праця Лафарга Ф. «Глобальне енергетичне суперництво» [4, с. 32]. Значна увага щодо реалізації та імplementації енергетичної політики ЄС зосереджена у наукових публікаціях польських дослідників Бжужки Я. і Піки Й. [5]. Безпековим енергетичним проблемам ЄС присвячена стаття німецького дослідника Хельма Дітера «Європейська енергетична політика: вирішення проблем безпеки енергопостачання та зміни клімату» [6].

Основа джерельної бази дослідження становлять також нормативно-правові документи як первинного (Договір про Європейський Союз та Договір про функціонування Європейського Союзу), так і вторинного права ЄС (Директива (ЄС) 2019/943 Європарламенту і Ради від 05.06.2019 р. про загальні правила для внутрішнього ринку електроенергії; Регламент (ЄС) 2019/943 Європейського парламенту та Ради від 5 червня 2019 р. щодо внутрішнього ринку електроенергії) тощо.

Незважаючи на зростання наукового інтересу до проблематики, варто відзначити відсутність комплексних досліджень у вимірі аналізу співпраці ЄС з сучасними міжнародними організаціями в реалізації безпекових енергетичних ініціатив, імплементації Спільної енергетичної політики ЄС та вдосконаленні енергетичних потужностей та енергетичної інфраструктури. Зважаючи на вищезазначене, **мета статті** – дослідити особливості, форми, вектори та механізми співпраці Європейського Союзу з міжнародними організаціями для ефективного імплементації та реалізації ухвалені Спільної Енергетичної політики ЄС для забезпечення енергетичної безпеки й стабільності на європейському регіональному просторі, вдосконалення енергетичних потужностей та формування нормативно-правових стратегій протидії маніпуляціям та енергетичному шантажу Російської федерації.

Результати дослідження. Формування та динамічна реалізація Спільної Європейської енергетичної політики та енергетичної стратегії ЄС детерміновано виникненням й загостренням спільних енергетичних проблем, актуалізацією глобальних енергетичних викликів й загроз, агресивною експансіоністською політикою Російської федерації (яка базується на погрозах, шантажі, енергетичному тероризмі, пропаганді) та необхідністю реформування енергетичного сектору. Важливими факторами та чинниками інтенсивної реалізації енергетичної політики ЄС є: залежність європейської спільноти від імпорту енергоносіїв (а саме від Росії) та обмежену диверсифікацію енергоресурсів; проблеми енергопостачання; зростаючий світовий попит на енергію; ризики у функціонуванні енергетичної безпеки; високі та нестабільні ціни на енергоносії, проблеми у сфері енергоефективності, що пов'язані зі збільшенням частки поновлюваних джерел енергії. Вищезазначені фактори зумовили трансформацію енергетичної політики ЄС від реалізації на рівні окремих держав-членів ЄС до активізації інтегрованої співпраці усіх суб'єктів міжнародних відносин у сфері енергетики.

Спільна енергетична політика Європейського Союзу реалізується з метою підтримки діяльності ринку енергоресурсів та гарантування безпеки їх постачання, підтримки енергоефективності та впровадження використання альтернативних джерел енергії, забезпечення взаємозв'язку енергомереж; диверсифікації енергетичних ресурсів, захисту довкілля. Стратегічними векторами реалізації Спільної енергетичної політики ЄС є: розвиток внутрішнього ринку газу та електроенергії, реалізація зовнішньої енергетичної політики, вдосконалення інноваційних енергетичних технологій [7]. У контексті військово-політичної агресії Російської федерації проти України, енергетичних погроз і шантажу країни-окупанта, – актуальною стратегічною ціллю енергетичної політики ЄС є протидія погрозам РФ та спільне, з іншими міжнародними організаціями, запровадження дієвих санкцій проти держави-енергетичного агресора і терориста.

Реалізація енергетичної політики ЄС здійснюється через *Європейський Енергетичний Союз*, як інституцію, що забезпечує рух енергоресурсів через національні кордони в межах ЄС; через імплементацію Стратегії енер-

гетичної безпеки Європейського Союзу (як сукупність довгострокових заходів для підтримки безпеки енергопостачання ЄС); а також, через створення об'єднаного енергетичного ринку в межах ЄС, стимулювання власного виробництва енергії, впровадження відновлювальних джерел енергії; стимулювання зростання енергоефективності [7]. Енергетичні Стратегічні цілі Європейського Союзу сформовані до 2030 та 2050 рр. Зокрема, до 2030 р. заплановано: скорочення викидів парникових газів у порівнянні з 1990 роком щонайменше на 40%; збільшення частини відновлювальної енергетики у структурі споживання до 27%; збільшення енергетичної ефективності на 30% щонайменше; завершення створення спільного енергоринку; просування важливих інфраструктурних проєктів. ЄС також має ціль досягти 80%-95% зменшення викидів парникових газів у порівнянні з 1990 роком до 2050. Для цього було розроблено Енергетичну дорожню карту [7].

Експансіонізм Російської Федерації, військово-політична, економічна й енергетична агресія як проти України, так і проти держав ЄС, енергетичні погрози і шантаж країни-окупанта актуалізували протидію ЄС енергетичному тероризму РФ та зумовили запровадження дієвих санкцій проти держави-енергетичного агресора і терориста. Як відповідь на безпрецедентний масштабний військовий напад Росії на Україну, експансіоністську енергетичну зовнішню політику Російської федерації, її енергетичний шантаж та погрози Європейським країнам, ЄС, у співпраці й узгодженні з іншими державами й міжнародними організаціями, запровадили потужні пакети обмежувальних санкцій, спрямованих на підрив здатності Кремля фінансувати війну; на звуження економічної й енергетичної бази країни-агресора. Зокрема ефективними й результативними санкціями щодо Росії в енергетичній сфері є: заборона експорту окремих нафтопереробних технологій; заборона імпорту усіх різновидів російського вугілля; заборона нових інвестицій в російський енергетичний сектор, (за обмеженими винятками для цивільної ядерної енергетики і транспортування певних енергопродуктів); повна заборона імпорту усієї російської сирої нафти, доставленої морським шляхом, і нафтопродуктів. «Велика сімка» погодилася запровадити для третіх країн ціновий ліміт на експорт російської нафти [8].

У вересні 2022 року ухвалений новий пакет антиросійських санкцій. Єврокомісія запропонувала додати до восьмого пакету санкцій проти РФ жорсткі торгові обмеження та обмеження цін на нафту для третіх країн. Санкційні пропозиції включають запровадження меж цін на російську нафту; виключення більшої кількості російських банків із міжнародної платіжної системи SWIFT, зокрема і Газпромбанку. Усі європейські країни (за виключенням Угорщини) підтримали запланований восьмий раунд енергетичних санкцій Європейського Союзу щодо Росії [9]. У жовтні 2022р. країни Європейського Союзу погодили ще один пакет обмежувальних енергетичних санкцій вже проти двох країн – Росії та Білорусі. У лютому 2023 року Європейський союз схвалив новий пакет санкцій проти. З квітня 2023 року проти РФ готується новий пакет обмежувальних енергетичних санкцій.

Активно, динамічно і результативно розвивається енергетичне співробітництво Європейського Союзу з міжнародними організаціями в імплементації Спільної енергетичної політики ЄС, реалізації безпекових енергетичних ініціатив та протидії енергетичному експансіонізму Російської федерації. В основі співпраці ЄС з міжнародними організаціями – ухвалення спільних політичних рішень, розроблення і реалізація безпекових енергетичних стратегій й ініціатив, проведення міжнародних заходів, форумів, зустрічей тощо.

Результативною є співпраця Європейського Союзу з *Енергетичним співтовариством* – міжнародною організацією, заснованою у жовтні 2005 р. Співпраця охоплює реалізацію конкретних цілей: залучення інвестицій у виробництво електроенергії та енергетичні мережі для забезпечення стабільного та безперервного постачання; створення інтегрованого енергетичного ринку, що дозволяє здійснювати транскордонну торгівлю, включаючи будівництво нової інфраструктури; підвищення надійності постачання за рахунок полегшення країнам торгівлі енергією з іншими. У спільній співпраці ЄС та Енергетичного співтовариства було ухвалено амбітну ціль – до 1 січня 2023 р. забезпечити підтримку мінімальних запасів сирої нафти та/або нафтопродуктів [10]. Перспективними планами договірних сторін ЄС та Енергетичного співтовариства є збільшення частки відновлюваних джерел енергії у європейських енергосистемах; підключенні нових потужностей.

Енергетичні безпекові ініціативи та заходи ЄС успішно реалізуються у співпраці з *ОПЕК*. *Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК)* координує нафтову політику своїх держав-членів ЄС. Співпрацюючи з ОПЕК, ЄС прагне формувати більш стабільні та прозорі міжнародні нафтові ринки; забезпечити привабливий інвестиційний клімат; ефективно моніторити енергетичний ринок; покращувати технологічне та міжнародне співробітництво; просувати екологічно чисті енергетичні технології; збільшити видобуток нафти.

Стратегічними цілями співпраці Європейського Союзу з *МАГАТЕ (Міжнародним агентством з атомної енергії)* в імплементації стандартів Спільної енергетичної політики ЄС є безпечне, надійне та мирне використання ядерної енергії. ЄС надає МАГАТЕ значну фінансову і технічну допомогу. Підтримка МАГАТЕ з боку Європейської комісії зосереджена, зокрема, на сфері ядерної безпеки та ґрунтується на активному технічному співробітництві. У 2013 році МАГАТЕ та Європейська комісія підписали Меморандум про взаєморозуміння з ядерної безпеки. З 2013 року організаціями було проведено 116 місій IRRS та 12 місій ARTEMIS для оцінки практики регулювання та поводження з радіоактивними відходами та відпрацьованим паливом [11]. За підтримки Європейського Союзу МАГАТЕ реалізує проекти з ядерної безпеки в усіх регіонах світу: у Центральній Азії, в Африці, Латинській Америці.

Новим викликом для МАГАТЕ стало захоплення РФ Запорізької атомної електростанції у 2022 р. під час російсько-української війни. Загроза ядерної і радіаційної катастрофи, пов'язаної з окупацією Російською федерацією найбільшої в Європі АЕС, обстріли її території, погрози, шантаж і провокації РФ, активізували співпрацю МАГАТЕ з Європейським Союзом у формуванні системи енергетичної безпеки. За підтримки Єврокомісії, у вересні 2022 р. відбулась Місія МАГАТЕ на Запорізьку атомну електростанцію на чолі з Головою Магате Рафаелем Гроссі з метою дослідження і моніторингу ситуації на ЗАЕС. У Висновках МАГАТЕ – заклики до створення зони безпеки навколо Запорізької АЕС та припинення бойових обстрілів і воєнних дій. МАГАТЕ зазначили, що надаватимуть Україні допомогу для забезпечення безпеки її ядерних об'єктів і під час війни, і після.

Європейський Союз активно співпрацює з *Міжнародною енергетичною агенцією (МЕА)*, для підтримки європейських країн під час криз у нафтовій й енергетичній галузях; для формування енергетичної безпеки та розвитку. ЄС активно бере участь у роботі організації через засідання Ради керуючих МЕА, а також комітетів МЕА.

ЄС також бере участь у платформах технологічного співробітництва МЕА, де країни спільно працюють над дослідженнями та технологіями в галузі енергетики [12].

ЄС встановив двосторонні відносини з країнами Перської затоки у рамках співпраці з організацією *Рада співробітництва арабських держав Перської затоки*, яка об'єднує 6 арабських країн – Бахрейн, Кувейт, Оман, Катар, Саудівську Аравію та Об'єднані Арабські Емірати. Країни Перської затоки є шостим за величиною експортним ринком ЄС, а ЄС – другим за величиною торговим партнером групи з торговими потоками у сумі 121,2 млрд. євро, або 13,7% обсягу експорту країн Перської затоки. У свою чергу, країни Перської затоки становлять 3,0% загального обсягу торгівлі ЄС [13]. Співпраця систематично розширюється та охоплює такі сфери діяльності як впровадження новітніх енергетичних технологій, обмін досвідом з регіональної інтеграції енергетичних ринків, застосування відновлювальних джерел енергії, забезпечення енергоефективності, оптимальне зберігання вуглецю та ефективне, збалансоване використання газу.

Європейський Союз є повноправним членом *G7* і *G20*, які впливають на енергетичний ринок і енергетичну безпеку Європи та здійснюють контроль та регулювання поставок нафти і газу. Через спільні ініціативи, програми та проекти, ЄС реалізує свої енергетичні принципи і пріоритети, ініціює перехід на чисту енергію, впроваджує технологічні інновації та механізми доступу до сталої сучасної енергії, а також інвестує у створення відкритих, прозорих та гнучких енергетичних ринків. Європейський Союз є *стороною-підписантом Енергетичної Хартії*, яку підтримали 53 сторони, включаючи ЄС та *Євратом*. Хартія забезпечує багатосторонню основу для співпраці в галузі енергетики. Вона розроблена для забезпечення енергетичної безпеки через функціонування відкритих та конкурентних енергетичних ринків.

Імплементація Спільної енергетичної політики ЄС здійснюється і через Енергетичне співробітництво Європейського Союзу з *Міжнародним сонячним Альянсом (ISA)* – коаліцією країн, багатих на сонячні ресурси, для задоволення їх особливих потреб в енергії. Рамкову угоду ISA підписали 86 країн. З підписанням Спільної Декларації про співпрацю 11 грудня 2018 року Європейський Союз став партнерською організацією ISA. ЄС підтримує Альянс інвестуванням, фінансуванням Програм та проектів (зокрема, Платформи співробітництва та знань ISA, яку було ініційовано на Генеральній асамблеї ISA 2019р., а також проекту Infopedia, ініційованого ISA та Сонячної Академії [14].

Енергетичні ініціативи та заходи здійснюються в межах енергодіалогу Європейського Союзу та *Міжнародного агентства з відновлюваних джерел енергії (IRENA)* – міжурядовою організацією, заснованою у 2009 році для підтримки широкого впровадження та сталого використання усіх форм відновлюваної енергії. ЄС є одним із членів-засновників організації і бере участь у різноманітних заходах, проектах та програмах IRENA, які передбачають формування (та поширення) баз даних з актуальною інформацією в енергетичній галузі, статистикою, даними щодо витрат на відновлювані джерела енергії на її ресурсній платформі, публікацію глобальних даних та інформації про ресурси та фінансування проектів у галузі відновлюваних джерел енергії. IRENA також бере участь у регіональних ініціативах з підтримки розвитку відновлюваних джерел енергії та разом з ЄС працює над розгортанням відновлюваних джерел енергії у Південно-Східній Європі.

Енергетичне співробітництво Європейського Союзу з міжнародними організаціями забезпечує ефективність

імплементції Спільної енергетичної політики ЄС, реалізації безпекових енергетичних ініціатив, вдосконалення енергетичних потужностей та енергетичної інфраструктури. Спільно з міжнародними організаціям Європейський Союз ефективно та послідовно втілює стратегії: забезпечення енергетичної безпеки та конкурентоспроможності; диверсифікації від російської залежності; покращення енергетичної інфраструктури країн Центральної та Східної Європи; розширення доступу до використання альтернативних джерел енергії; вдосконалення нормативно-правового регулювання європейського енергетичного ринку; збільшення фінансування енергетичних секторів європейських держав та України, зокрема, з метою подальшого вдосконалення енергетичних потужностей. Енергетичне співробітництво Європейського Союзу з міжнародними організаціями в імплементції Спільної енергетичної політики (ЄС) та впровадженні безпекових енергетичних ініціатив здійснюється через реалізацію спільних (з міжнародними організаціями) енергетичних проєктів ЄС (Projects of Common Interest, Європейська обсерваторія енергетичної бідності тощо). Значну роль для імплементції енергетичної політики ЄС відіграє впровадження дослідницьких ініціатив та інновацій (European Research Area Net (ERA-NET), Horizon Europe, Європейський стратегічний план енергетичних технологій тощо).

Міжнародна кооперація Європейського Союзу та міжнародних організацій в імплементції Спільної енергетичної політики та реалізації безпекових енергетичних ініціатив здійснюється шляхом проведення конференцій, дискусій, діалогових платформ, міжнародних форумів, перформансів, міроприємств та заходів, укладання угод про науково-дослідницьку співпрацю, фінансування проєктів, заохочення експертних оцінок в енергетичній галузі, налагоджену систему фінансування. Окрім цього, враховуючи прогресивність європейської енергетичної моделі, ЄС дозволить сформувати в Україні ефективну

енергетичну політику і розпочати процес модернізації енергетичного сектора на новій нормативній та інституційній базі, адаптуватися до сучасних технологій і забезпечувати надання безпечних енергетичних послуг.

Висновки. Впровадження та реалізація Європейським Союзом Спільної енергетичної політики – гідна та результативна відповідь на регіональні та глобальні енергетичні виклики, загрози, кризи та катастрофи, які набувають максимально актуальності та суспільно-політичної значущості. Загострення проблеми зумовлено також повномасштабною агресією Росії проти України; залежністю європейського ринку від імпорту енергоносіїв з РФ; експансіоністською енергетичною зовнішньою політикою Російської федерації, її енергетичним шантажем та погрозами щодо Європейських країн, і, відповідно, необхідністю введення санкцій щодо країни-агресора. Актуалізація спільних енергетичних проблем та необхідність реформування енергетичного сектору зумовило формування Спільної енергетичної політики держав-членів ЄС; перехід від реалізації енергетичної політики на рівні окремих держав-членів ЄС до активізації узгодженої співпраці в сфері енергетики на наднаціональному рівні Європейського об'єднання. В імплементції Спільної енергетичної політики ЄС та реалізації безпекових енергетичних ініціатив ЄС активно співпрацює з міжнародними урядовими і неурядовими організаціями. Спільно з міжнародними організаціями, Європейський Союз ефективно та послідовно втілює стратегії покращення енергетичної інфраструктури країн Центральної та Східної Європи, використання альтернативних джерел енергії, вдосконалення нормативно-правового регулювання енергетичного ринку, диверсифікації від російської енергетичної залежності, обмеження енергетичних та політичних маніпуляцій з російської сторони, формування системи енергетичної безпеки на європейському континенті.

Список використаних джерел:

1. Кобилянська Л.М. Особливості формування спільної енергетичної політики країн Європейського Союзу. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. 2014. № 1. С. 16–21.
2. Ішков С.В. Особливості сучасного етапу еволюції та основні напрями енергетичної політики Європейського Союзу. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2012. № 2(53). С. 207–210.
3. Биркович Т.І. Особливості формування енергетичних кластерів: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Економіка та держава*. 2012. № 10. С. 96–98.
4. Lafargue F. Rivalite energetique mondiale. *Problemes economi*. 2009. № 2964. P. 31–35.
5. Бжужка Я. Енергетична політика Європейського Союзу як стимулятор інноваційної економіки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2008. № 628: Проблеми економіки та управління. С. 387–392.
6. Helm D. European energy policy: Meeting the security of supply and climate change challenges. *EIB Papers*. 2007. № 1. P. 30–48.
7. Енергетична політика Європейського Союзу. URL: https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Енергетична_політика_Європейського_Союзу.
8. Санкції, запроваджені ЄС щодо Росії через вторгнення в Україну. 2022. URL: https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-sanctions-against-russia-following-invasion-ukraine_uk (дата звернення: 02.02.2023).
9. П'ять країн ЄС вимагають розширити санкції щодо російської енергетики. *BLOOMBERG*. 24 вересня 2022. URL: <https://kosatka.media/uk/category/neft/news/5-stran-es-trebuyut-rasshirit-sankcii-v-otnoshenii-rossiyskoy-energetiki-bloomberg>
10. Energy Community: European Commission official website. 2021. URL: https://ec.europa.eu/energy/topics/international-cooperation/international-organisations-and-initiatives/energy-community_en (дата звернення: 10.02.2023).
11. IAEA and European Union Extend Cooperation in Nuclear Safety (2021) : International Atomic Energy Agency. URL: <https://www.iaea.org/newscenter/news/iaea-and-european-union-extend-cooperation-in-nuclear-safety>
12. International Energy Agency (2020); European Commission official website. URL: https://ec.europa.eu/energy/topics/international-cooperation/international-organisations-and-initiatives/international-energy-agency_en (дата звернення: 10.03.2023).
13. Gulf Cooperation Council (GCC) and the EU: European Union External Action Service. URL: https://eeas.europa.eu/diplomatic-network/gulf-cooperation-council-gcc/338/gulf-cooperation-council-gcc-and-eu_en (дата звернення: 15.02.2023).
14. International Solar Alliance: European Commission official website. URL: https://ec.europa.eu/energy/topics/international-cooperation/international-organisations-and-initiatives/international-solar-alliance_en (дата звернення: 16.02.2023).

References:

1. Kobylanska L.M. (2014). Osoblyvosti formuvannya spilnoi enerhetychnoi polityky krain Yevropeiskoho Soiuzu. *Mykolaiivskiy natsionalnyi universytet imeni V.O. Sukhomlynskoho*, no. 1, pp. 16–21.

- Ishkov S.V. (2012). Osoblyvosti suchasnoho etapu evoliutsii ta osnovni napriamy enerhetychnoi polityky Yevropeiskoho Soiuzu. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, no. 2(53), pp. 207–210.
- Byrkovykh T.I. (2021). Osoblyvosti formuvannia enerhetychnykh klasteriv: zarubizhnyi ta vitchyzniani dosvid. *Ekonomika ta derzhava*, no. 10, pp. 96–98.
- Lafargue F. (2009). Rivalite energetique mondiale. *Problemes economi*, no. 2964, pp. 31–35.
- Bzhuzka Ya. (2008). Enerhetychna polityka Yevropeiskoho Soiuzu yak stymuliator innovatsiinoi ekonomiky. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnikha"*, no. 628: *Problemy ekonomiky ta upravlinnia*, pp. 387–392.
- Helm D. (2007). European energy policy: Meeting the security of supply and climate change challenges. *EIB Papers*, no. 1, pp. 30–48.
- Enerhetychna polityka Yevropeiskoho Soiuzu (2022). Available at: https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Enerhetychna_polityka_Yevropeiskoho_Soiuzu
- Sanktsii, zaprovadzeni YeS shchodo Rosii cherez vtorhnennia v Ukrainu (2022). Available at: https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-sanctions-against-russia-following-invasion-ukraine_uk (accessed 02. February 2023).
- Piat krain YeS vymahaiut rozshyryty sanktsii shchodo rosiiskoi enerhetyky (24 veresnia 2022). *BLOOMBERG*. Available at: <https://kosatka.media/uk/category/neft/news/5-stran-es-trebuyut-rasshirit-sankcii-v-otnoshenii-rossiyskoy-energetiki-bloomberg>
- Energy Community : European Commission official website (2021). Available at: https://ec.europa.eu/energy/topics/international-cooperation/international-organisations-and-initiatives/energy-community_en (accessed 10 February 2023).
- IAEA and European Union Extend Cooperation in Nuclear Safety (2021): International Atomic Energy Agency. Available at: <https://www.iaea.org/newscenter/news/iaea-and-european-union-extend-cooperation-in-nuclear-safety>
- International Energy Agency (2020): European Commission official website. Available at: https://ec.europa.eu/energy/topics/international-cooperation/international-organisations-and-initiatives/international-energy-agency_en (accessed 10 March 2023).
- Gulf Cooperation Council (GCC) and the EU (2021): European Union External Action Service. Available at: https://eeas.europa.eu/diplomatic-network/gulf-cooperation-council-gcc/338/gulf-cooperation-council-gcc-and-eu_en (accessed 15 February 2023).
- International Solar Alliance (2020): European Commission official website. Available at: https://ec.europa.eu/energy/topics/international-cooperation/international-organisations-and-initiatives/international-solar-alliance_en (accessed 16 February 2023).

IMPLEMENTATION OF THE COMMON ENERGY POLICY OF THE EUROPEAN UNION AND IMPLEMENTATION OF SECURE ENERGY INITIATIVES THROUGH EU COOPERATION WITH INTERNATIONAL ORGANIZATIONS

Summary. Energy problems in the modern global and European space are gaining maximum relevance and social and political significance. The emergence of energy problems and the need to reform the energy sector led to the formation of the Common Energy Policy of the European Union and the transition from the implementation of energy policy at the level of individual EU member states to the activation of coordinated cooperation between the EU and international organizations in the field of energy. The formation and implementation of the energy policy of the European Union is due to the actualization of such problems as the growing dependence of Europe on the import of energy carriers from the Russian Federation, limited diversification of energy resources, high and unstable prices for energy carriers, growing global demand for energy, problems in the field of energy efficiency. The problem is actualized by the escalation of the Russian-Ukrainian war, Russia's expansionist energy foreign policy, its energy blackmail and threats against European countries, and, accordingly, the need to introduce sanctions against the aggressor country. The article examines the forms, vectors and directions of cooperation of the European Union with international organizations in the implementation of the EU Common Energy Policy and the implementation of safe energy initiatives. The features of effective cooperation of the European Union with such international organizations as: International Energy Agency, IAEA, Organization of Petroleum Exporting Countries, Cooperation Council of the Arab States of the Persian Gulf, International Solar Alliance, International Agency for Renewable Energy Sources are analyzed. Together with international organizations, the European Union effectively and consistently implements the strategies of forming the energy security system and improving the energy infrastructure of the countries of Central and Eastern Europe. The article substantiates the need for the activation of international and regional European integration in the energy sphere, the formation of consensus between states and international organizations regarding the implementation of the main provisions of the Common Energy Policy of the European Union as a condition and factor for solving energy problems, countering global and regional energy challenges and crises. The mechanisms for improving the energy infrastructure of the countries of Central and Eastern Europe are analyzed. Forms and mechanisms of countering Russia's manipulations and energy blackmail are defined. The need for the formation of an effective system of European energy security is substantiated.

Key words: Common energy policy of the EU, implementation of the EU Common Energy Policy, energy security, EU cooperation with international organizations, energy policy of EU countries, energy infrastructure.